

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 499/2012-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. júla 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti R., a. s., zastúpenej A., s. r. o., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 Cdo 5/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 5/2012 p o r u š i l základné práva a právo spoločnosti R., a. s., zaručené v čl. 48 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 5/2012 z 31. januára 2012 z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť spoločnosti R., a. s., trovy právneho zastúpenia v sume 323,48 € (slovom tristodvadsaťtri eur a štyridsaťosem centov) do rúk A., s. r. o., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 499/2012-18 z 8. novembra 2012 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti R., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej aj „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 2 Cdo 5/2012.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka podaním z 1. februára 2013 a najvyšší súd vo vyjadrení zo 7. januára 2013 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

2. Zo sťažnosti a z jej doplnenia zo 4. decembra 2012 doručeného osobne do podateľne ústavného súdu toho istého dňa vyplýva:

2.1 Sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Dňa 27. februára 2007 uzavrela s J. S. (ďalej len „povinná“) poisťnú zmluvu, na základe ktorej sa povinná zaviazala platiť dohodnuté poistné. Povinná v rozpore s poisťnou zmluvou dohodnuté poistné za riadne sťažovateľkou poskytnutú a vyčerpanú službu nezaplatila. Sťažovateľka sa v súlade s uzavretou rozhodcovskou doložkou obrátila na Arbitrážny súd Košice (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 2 C 488/2009

z 8. marca 2010 zaviazal povinnú na zaplatenie dlžného poistného vo výške 33,99 €, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne a trov rozhodcovského konania. Pretože povinná judikované dlžné poistné v lehote vyplývajúcej z rozhodcovského rozsudku nezaplatila, sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu.

2.2 Súdny exekútor 15. novembra 2010 podal Okresnému súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) žiadosť o udelenie poverenia na výkon exekúcie, ku ktorej pripojil návrh sťažovateľky a exekučný titul. Okresný súd konajúci prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka postupoval tak, že 19. novembra 2010 vyzval súdneho exekútora zabezpečiť úverovú zmluvu, ktorú mala uzavrieť sťažovateľka s povinnou, a 21. decembra 2010 vyzval súdneho exekútora na predloženie poistných podmienok, ktoré sú súčasťou zmluvy medzi sťažovateľkou a povinnou. Na základe takto zhromaždených dôkazov okresný súd rozhodol bez účasti sťažovateľky a bez nariadenia pojednávania uznesením sp. zn. 17 Er 1074/2010 z 20. januára 2011 tak, že žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na výkon exekúcie zamietol.

Okresný súd nepostupoval tak, že by vykonal prieskum spisových podkladov, ktoré vydaniu exekučného titulu predchádzali, ale vlastnou cestou od súdneho exekútora (nie od účastníkov konania) zabezpečil listinné dôkazy, ktoré slúžili ako podklad a boli podstatné pre rozhodnutie. Z postupu okresného súdu je zjavné, že nevychádzal z obsahu spisu arbitrážneho súdu, ale nanovo konštruoval skutkový stav. Suma listín, ktoré okresný súd zhromaždil, sa bez pochybností nezhoduje s celým obsahom spisu arbitrážneho súdu. K listinám, ktoré okresný súd zhromaždil prostredníctvom súdneho exekútora, sa sťažovateľka nemala možnosť procesne správnym spôsobom vyjadriť. Bolo jej upreté právo vyjadriť sa k správnosti, pravosti a úplnosti listinných dôkazov, ako aj k ich obsahu. Ak okresný súd neobmedzil svoj postup iba na prieskum spisu arbitrážneho súdu, ale na základe dokazovania zisťoval a vytváral po začatí exekučného súdneho konania nanovo skutkový stav, mal dať sťažovateľke možnosť zúčastniť sa dokazovania. Okresný súd za pomoci ním vyžiadanych listinných dôkazov vykonal kontrolu postupu arbitrážneho súdu a dospel k úplne opačným záverom. Sťažovateľka poukazuje na nález ústavného súdu

vo veci sp. zn. III. ÚS 60/04. Podľa nej došlo k porušeniu jej základných práv aj tým, že za tejto situácie jej mal okresný súd umožniť vyjadriť sa k veci.

2.3 Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 CoE 139/2011-50 z 13. júla 2011 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené. Napokon uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 5/2012 z 31. januára 2012 doručeným právnomu zástupcovi sťažovateľky 13. marca 2012 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu.

3. Všeobecné súdy rozhodli o žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bez nariadenia pojednávania, hoci okresný súd vykonal samostatne nové dokazovanie skutkového stavu, na základe ktorého dospel k opačným právnym záverom ako arbitrážny súd v základnom konaní. Viedlo to k faktickému zrušeniu účinkov rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu sťažovateľky.

3.1 Sťažovateľka poukazuje na dnes už zrušené ustanovenie § 253 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého predseda senátu v exekučnom konaní nariadil pojednávanie, len ak to považoval za potrebné alebo ak to ustanovil zákon. Toto ustanovenie slúžilo exekučným súdom ako procesný podklad pre nenariadenie pojednávania. Súčasné znenie Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku takéto ustanovenie nemá. Exekučný súd je preto povinný na vykonanie dokazovania nariadiť pojednávanie, pričom tento postup je v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu. Exekučný poriadok neobsahuje explicitné ustanovenie obdobné ustanoveniu § 115a, resp. § 214 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré by priamo umožňovalo, aby súdne konanie na exekučnom súde prebiehalo bez nariadenia pojednávania. Podľa ustanovenia § 251 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku sa na exekučné konanie podľa osobitného predpisu (ktorým je Exekučný poriadok) použijú ustanovenia predchádzajúcich častí, ak Exekučný poriadok neustanovuje inak. Rozhoduje sa však vždy uznesením. Okolnosť, že exekučný súd rozhodne vždy uznesením, však nemôže dostatočne odôvodniť záver, že vždy, keď súd rozhoduje uznesením, nemusí nariadiť pojednávanie.

Najvyšší súd neposkytol sťažovateľke súdnu ochranu či spravodlivé súdne konanie, ale ani právo na zákonného sudcu. V odôvodnení uznesenia nijako nevysvetlil odklon od judikatúry ústavného súdu, na ktorú sťažovateľka poukázala v podanom dovolaní (predtým už aj v odvolaní). Konkrétne išlo o rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/04. V zmysle nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 192/06 bolo povinnosťou najvyššieho súdu odlišné stanovisko zdôvodniť, pretože sa riešila analogická právna otázka, ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom.

3.2 Popri procesnoprávných pochybeniach sťažovateľka namieta aj právny názor o neplatnosti, resp. neprijateľnosti rozhodcovskej doložky. Táto by mohla byť neprijateľná pre hrubý nepomer práv povinnej v rozhodcovskom konaní v porovnaní s právami sťažovateľky, čo však z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov nevyplýva. Použitie rozhodcovskej zmluvy v spotrebiteľských zmluvách nie je zakázané. Nie každá rozhodcovská doložka je teda automaticky neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Záver o nekalom charaktere rozhodcovskej doložky nevyplýva z jej samotnej existencie, ale z konkrétnych skutkových okolností každého jedného prípadu. V danom prípade však exekučné súdy dostatočne nezistili všetky relevantné skutkové okolnosti, ktoré sťažovateľka vymenúva. Navyše, povinná bola pred podpisom poistnej zmluvy na zvláštnom tlačive osobitne poučená a upozornená na možnosť riešiť prípadné spory v rozhodcovskom konaní. Tretí subjekt nezávislý od sťažovateľky (tzv. viazaný finančný agent) je povinný pred uzavretím poistenia bez účasti poisťovne informovať spotrebiteľa o podstatných okolnostiach poistného vzťahu. Preto súhlas povinnej s rozhodcovskou doložkou mal povahu informovaného súhlasu. Vzhľadom na porušenie označených práv sťažovateľky, čoho dôsledkom bolo nedôsledne a nesprávne vykonávané dokazovanie, všeobecné súdy sa o obsahu osobitného tlačiva s poučením o možnosti zvoliť si rozhodcovské konanie na riešenie sporov ani nemohli dozvedieť. Neobstojí ani tvrdenie okresného súdu, podľa ktorého príslušný európsky predpis má byť priamo aplikovateľným prameňom komunitárneho práva.

3.3 Sťažovateľka ďalej namieta, že okresný súd mal správne vykonať riadne dokazovanie na pojednávaní podľa klasických procesných pravidiel, a to za účasti oboch účastníkov a na pojednávaní. Ak by tak konal, musel by byť správne obsadený sudcom,

a nie vyšším súdnym úradníkom. Okolnosť, že okresný súd takto nekonal, znamená porušenie základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

3.4 Napokon sťažovateľka v doplneniach svojej sťažnosti poukazuje na ustanovenie § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané. Podľa jej názoru toto ustanovenie definuje postup, ako môže dodávateľ realizovať svoje právo na súdnu ochranu. Všeobecné súdy však sťažovateľke neumožnili uplatnenie tohto ustanovenia, teda aplikáciu zákonom ustanoveného postupu.

4. Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy, listiny a dohovoru v konaniach vedených najvyšším súdom pod sp. zn. 2 Cdo 5/2012, krajským súdom pod sp. zn. 15 CoE 139/2011 a okresným súdom pod sp. zn. 17 Er 1074/2010 s tým, aby boli uznesenia najvyššieho súdu z 31. januára 2012, krajského súdu z 13. júla 2011 a okresného súdu z 20. januára 2011 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie okresnému súdu. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia v sume 323,52 €.

5. Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu č. k. KP 4/2012-70 zo 7. januára 2013 doručeného ústavnému súdu 16. januára 2013 vyplýva, že považuje sťažnosť za nedôvodnú. Trvá na argumentácii uvedenej v uznesení a opakuje ju v podstatných rysoch. Zdôrazňuje, že nález ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 60/04, na ktorý sa sťažovateľka odvoláva, rieši otázku dokazovania v štádiu rozhodovania o odklade už nariadenej exekúcie. V štádiu rozhodovania o vydaní poverenia exekútorovi na začatie exekúcie, kedy exekučný súd skúma súlad exekučného titulu s návrhom na začatie exekúcie a formálnu a materiálnu stránku vykonateľnosti exekučného titulu výlučne len na podklade listín predložených oprávneným, je nález ústavného súdu nepoužiteľný, a preto nebol ani dôvod, aby sa všeobecné súdy s jeho existenciou zaoberali v odôvodnení rozhodnutí.

6. Z repliky sťažovateľky z 5. februára 2013 doručenej ústavnému súdu 5. februára 2013, ako aj z doplnenia repliky zo 7. februára 2013 doručeného ústavnému súdu osobne do podateľne toho istého dňa vyplýva, že najvyšší súd sa k podstatným námietkam

sťažovateľky v skutočnosti nevyjadril, ale iba opakoval to, čo už uviedol v uznesení. Jediným priamym argumentom majúcim vzťah k argumentácii sťažovateľky je reakcia na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/04, kde najvyšší súd po prvýkrát odôvodnil svoj odklon od zmieneného rozhodnutia ústavného súdu. Táto okolnosť preukazuje, že najvyšší súd sa v dovolacom konaní nezaoberal všetkými námietkami sťažovateľky presvedčivo a vyčerpávajúco. Stanovisko najvyššieho súdu je neakceptovateľné, pretože ústava garantuje v každej fáze exekučného konania rovnakú dostupnosť a kvalitu spravodlivého procesu. Opačný názor je bez akejkoľvek právnej opory a je len interpretačnou svojvôľou. Iná fáza exekučného konania nemôže byť dôvodom na to, aby bol súdny proces vedený vo vzťahu k sťažovateľke menej procesne perfektne, a teda aj menej spravodlivo. Poukazuje aj na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 255/2010, podľa ktorého porušením práva na súdnu ochranu je aj príliš formalistický postup všeobecných súdov, ktoré nie sú absolútne viazané doslovným znením zákona, ale môžu sa od neho odchýliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavných princípov.

7. Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie č. k. II. ÚS 499/2012-18 z 8. novembra 2012, vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu a repliku sťažovateľky aj povinnej s tým, aby sa aj ona mohla vyjadriť vo veci samej, keďže rozhodnutím ústavného súdu môže byť dotknutá vo svojich právach. Povinná však túto možnosť nevyužila a vo veci sa nevyjadrila.

II.

8. Z uznesenia okresného súdu č. k. 17 Er 1074/2010-29 z 20. januára 2011 vyplýva, že ním bola zamietnutá žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Podľa názoru okresného súdu bol na rozhodnutie sporu medzi poisťovňou a poisťníkom príslušný rozhodcovský súd, ktorý určí poisťovňa, pričom na výber rozhodcovského súdu nemal poisťník žiaden vplyv. Spotrebiteľ sa podpisom takejto rozhodcovskej doložky reálne vopred vzdal práva na účinnú procesnú obranu.

9. Z uznesenia krajského súdu č. k. 15 CoE 139/2011-50 z 13. júla 2011 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 17 Er 1074/2010-29 z 20. januára 2011. Podľa názoru krajského súdu zistenie o neplatnosti rozhodcovskej doložky je samo osebe

postačujúcim dôvodom na zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Poistná zmluva ako neoddeliteľná súčasť exekučného titulu obsahuje podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán. Takouto je rozhodcovská doložka, od ktorej rozhodcovský súd odvodil svoju právomoc konať a rozhodnúť vo veci. Praktickým dôsledkom ustanovenia o rozhodcovskej doložke bolo, že žalobkyni fakticky bola odopretá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom. Žalobkyňa nemala možnosť žiadnym spôsobom zmeniť obsah všeobecných poistných podmienok, jedinou alternatívou bolo prijatie alebo odmietnutie návrhu sťažovateľky ako celku. Žalobkyňa sa podpisom zmluvy, obsahom ktorej bola aj takáto doložka, reálne vopred vzdala práva na účinnú procesnú obranu.

10. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 5/2012 z 31. januára 2012 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 15 CoE 139/2011 z 13. júla 2011. Podľa názoru najvyššieho súdu tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého jej postupom súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že okresný súd konal a rozhodol bez nariadenia pojednávania, nie je dôvodná. Podľa § 115 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, ak zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Z tohto ustanovenia, v ktorom je vyjadrená zásada ústnosti konania, vyplýva, že súd je povinný nariadiť pojednávanie vo veci samej, okrem prípadov výslovne uvedených v ustanovení § 115a Občianskeho súdneho poriadku. Nedôvodné je aj ďalšie tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého Exekučný poriadok, ale ani iný vnútroštátny predpis či právo Európskej únie neumožňuje exekučnému súdu skúmať prijateľnosť či neprijateľnosť rozhodcovskej doložky a exekučného titulu, a to v súvislosti s prípustnosťou dovolania podľa § 237 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov. V skutočnosti právomoc súdu skúmať samotné rozhodcovské konanie vyplýva z ustanovenia § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „rozhodcovský zákon“), a preto všeobecné súdy rozhodovali vo veci patriacej do ich právomoci. Napokon sťažovateľkou namietané nesprávne právne posúdenie nezakladá v danom prípade prípustnosť dovolania v zmysle § 237 Občianskeho súdneho poriadku.

III.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a by sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa § 115 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak súd nariadi na prejednanie vecí samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná.

Podľa § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom od 1. januára 2008) ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

14. Podstatu argumentácie sťažovateľky tvorí námietka, že okresný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi podľa § 44 Exekučného poriadku vykonal dokazovanie bez toho, aby nariadil pojednávanie, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa k vykonanému dôkazu a prípadne navrhnúť dôkazy na vyvrátenie záverov okresného súdu. Uvedený nedostatok pritom nenapravil ani krajský súd a nereagoval naň náležite ani najvyšší súd v napadnutom uznesení.

14.1 Obsahom čl. 48 ods. 2 ústavy sú dve relatívne samostatné práva (súčasti), a to právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v prítomnosti účastníka a právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Formulácia uvedeného odseku naznačuje, že tieto práva nie sú navzájom nevyhnutne previazané – právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v prítomnosti účastníka zaručuje uvedené ustanovenie i v takých veciach, kde nedochádza k žiadnemu dokazovaniu, a naopak, právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom má účastník aj tam, kde sa formálne pojednávanie nevykonáva. Podľa § 122 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v tomto zmysle ustanovuje, že dokazovanie sa vykonáva aj vtedy, keď sú splnené podmienky na rozhodnutie bez pojednávania, čím je zároveň vyjadrené, že aj vtedy, ak sú splnené podmienky na rozhodnutie bez pojednávania, súd zisťuje skutkový stav dokazovaním, a nie iným procesným úkonom. Preto treba i čl. 48 ods. 2 ústavy vykladať tak, že právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom je nezávislé od práva na konanie (verejného) pojednávania.

14.2 Uvedený záver je podstatný aj v prerokúvanej veci v tom zmysle, že nemožno akceptovať námietku sťažovateľky, že súdy mali pred vydaním napadnutého rozhodnutia nariadiť pojednávanie. Podstatou pojednávania je totiž účasť všetkých účastníkov, teda v danom prípade i povinného, ktorý (ako možno očakávať) by rovnako žiadal zamietnutie žiadosti o vydanie poverenia pre súdneho exekútora. Keďže v prerokúvanej veci zjavne súd dospel k záveru o tom, že exekúciu na základe predloženého exekučného titulu nemožno vykonať, prítomnosť povinného na pojednávaní by znamenala jedine to, že by sťažovateľka proti sebe nemala len názor súdu (ktorý si súd utvoril beztak predtým, než vo veci vypočul povinného), ale aj názor povinného. Sťažovateľka sa však v zásade nemôže v konaní o ústavnej sťažnosti domáhať zhoršenia svojho postavenia, resp. zintenzívnenia zásahu proti sebe, ale len jeho zlepšenia. Za týchto okolností nie je zrejmé, v čom by kontradiktórne pojednávanie za prítomnosti povinného malo pre sťažovateľku ako oprávnenú priniesť zlepšenie v uplatnení jej práv.

Konanie (kontradiktórneho) pojednávania o žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia podľa názoru ústavného súdu odporuje aj aktuálnemu zneniu § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého súd „preskúma žiadosť o udelenie poverenia na

vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul“, na rozdiel od formulácie použitej napríklad v § 115 Občianskeho súdneho poriadku („prejednanie vecí“). V neposlednom rade možno zo systematickej súvislosti § 44 ods. 2 a 5 Exekučného poriadku usúdiť, že okrem prípadov výslovne uvedených v odseku 5 je konanie o vydanie poverenia súdnemu exekútorovi konaním jednostranným, nie kontradiktórnym, a účasť povinného sa v ňom predpokladá len výnimočne, a to v takých prípadoch, kde je potrebné povinnému vytvoriť priestor na uplatnenie jeho prípadných námietok [napríklad v podobe návrhu na samostatné (ne)uznanie exekučného titulu]. Koniec koncov, vzhľadom na účel exekúcie je opodstatnené vytvorenie určitého „efektu prekvapenia“ voči povinnému, aby tento nemohol pred doručením upovedomenia zmariť uspokojenie priznaného nároku. Nevyhnutným dôsledkom nariadenia pojednávania, na ktoré by bolo treba povinného predvolať (porov. znenie § 115 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), by však bolo, že by sa o exekúcii dozvedel. To by mohlo v konečnom dôsledku mať za následok zmarenie účelu exekúcie.

Pokiaľ sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/04, treba dať za pravdu názoru najvyššieho súdu vyjadrenému v jeho stanovisku, že tam riešená situácia bola odlišná. Tam totiž súd rozhodoval o odklade už nariadenej exekúcie, ktorému vyhovel, pričom sťažovateľom bol práve oprávnený, ktorý bol týmto postupom dotknutý. Oprávnený má totiž záujem na pokračovaní exekúcie a pokiaľ sa súd chce stotožniť s argumentmi povinného o odklade, má oprávnený v zásade právo predniesť svoje protiargumenty a donútiť súd, aby mu na podstatné z nich dal riadnu odpoveď. V tu prerokovanej veci však, ako už bolo uvedené, ide o situáciu presne opačnú, v dôsledku čoho na ňu nemožno aplikovať závery uvedené v citovanom náleze.

Konanie pojednávania si nevyhnutne nevyžaduje ani požiadavka, aby bola vec prerokovaná v „prítomnosti“ účastníka. Podľa názoru ústavného súdu je pojem „v prítomnosti“ účastníka potrebné vykladať nie doslovne, ale funkčne, teda aby spôsob a postup konania zaručoval, že účastník bude mať možnosť vnímať postup súdu a podľa toho náležite zamerať svoju procesnú aktivitu. Preto je možné právo na prerokovanie veci „v prítomnosti“ účastníka rešpektovať aj tým, že súd účastníka upovedomí a dá účastníkovi možnosť vyjadriť sa k nej, napríklad aj písomne. Tieto prípady možno zároveň považovať

za prípady, v ktorých zákon z takéhoto prerokovania veci vylučuje verejnosť, a to v súlade s poslednou vetou čl. 48 ods. 2 ústavy.

14.3 Nenariadením pojednávania na prerokovanie žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia tak k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nedošlo.

15. Kľúčovou otázkou v celej veci tak zostáva to, či k porušeniu mohlo dôjsť tým, že sa sťažovateľka nemala možnosť „vyjadriť k vykonaným dôkazom“ a že pred rozhodnutím nebola vec prerokovaná „v jej prítomnosti“.

15.1 Medzi sťažovateľkou a najvyšším súdom je sporná predovšetkým otázka, či možno činnosť súdu pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku považovať za dokazovanie alebo nie. Na úvod treba poznamenať, že Občiansky súdny poriadok používa pojem dokazovanie minimálne v dvoch mierne odlišných významoch. Na jednej strane pod pojmom dokazovanie chápe súhrn procesných úkonov, ktorými vykonáva jednotlivé dôkazy (tak napr. v § 122 ods. 1), na druhej strane ho používa skôr na označenie určitého úseku (fázy) konania s jasným začiatkom a koncom, kedy tieto procesné úkony prebiehajú (tak napríklad v § 120 ods. 4). Hoci uvedené významy nie sú vo vzájomnom protiklade, môžu spôsobovať určité posuny vo vnímaní pojmu dokazovanie v jednotlivých typoch a fázach konania pred súdom.

Z pohľadu čl. 48 ods. 2 ústavy je potom predovšetkým podstatný prvý z uvedených významov, pretože toto ustanovenie výslovne viaže práva účastníka nie na „dokazovanie“, ale na „vykonanie dôkazu“. Ústavný súd preto predovšetkým posúdi, či činnosť súdu upravená v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku je „vykonávaním dôkazov“, teda dokazovaním v prvom uvedenom zmysle, aby vôbec bolo možné posúdiť, či sťažovateľke môže svedčiť právo zaručené v uvedenom ústavnom článku.

15.2 Dokazovaním v súdnom konaní sa podľa bežných definícií právnej vedy rozumie postup súdu smerujúci k utvoreniu skutkových poznatkov o rozhodujúcich okolnostiach (porov. Winterová, A., a kol. Civilní právo procesní. 6. aktualizované a doplnené vydanie. Praha: Linde, 2011, s. 244), pričom má ísť o jediný postup, akým súd

tieto poznatky získava (tamtiež, s. 243). Podstatou dokazovania je vykonávanie dôkazov, teda procesné získavanie príslušných skutkových poznatkov z jednotlivých dôkazných prostriedkov, ktoré sú nositeľmi určitých informácií o okolnostiach vonkajšieho sveta. Vo všeobecnosti platí v slovenskom procesnom práve princíp voľného dôkazu, teda na dokazovanie ktorejkoľvek rozhodujúcej skutočnosti možno použiť ktorýkoľvek vhodný dôkazný prostriedok. Len výnimočne zákon normuje princíp tzv. viazaného dôkazu, podľa ktorého možno určitú skutočnosť dokázať len určitým typom dôkazného prostriedku (príklady pozri tamtiež, s. 255; v minulosti napríklad § 249 uhorského Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého zachovanie formalít pojednávania bolo možné dokazovať len zápisnicou o pojednávaní).

Aplikujúc už uvedené stanoviská na exekučné konanie sa podľa ústavného súdu nemožno – minimálne na účely ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy – bez ďalšieho stotožniť s názorom najvyššieho súdu (podporeným názorom českého najvyššieho súdu vyjadreným v uznesení sp. zn. 20 Cdo 1020/99), že súd konajúci podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku nevykonáva dokazovanie. Z citovaného ustanovenia je zrejmé, že úlohou súdu je preskúmať súlad návrhu na vykonanie exekúcie, exekučného titulu a žiadosti o vydanie poverenia so zákonom. Pre tento účel sa súd predovšetkým musí oboznámiť aspoň s obsahom návrhu na vykonanie exekúcie, ktorý ako podanie nebol adresovaný jemu, ale inému orgánu (súdному exekútorovi), a s obsahom exekučného titulu. Návrh sa podáva písomne, podobne exekučný titul sa podľa aktuálnej právnej úpravy vydáva spravidla písomne. Ak sa súd oboznamuje s ich obsahom, ide nepochybne o vykonávanie dôkazu listinou (§ 129 Občianskeho súdneho poriadku). Z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku takisto vyplýva, že ide o dôkaz viazaný, keďže iným spôsobom než samotným exekučným titulom jeho existenciu a obsah dokázať nemožno.

Záveru, že i v tejto fáze exekučného konania súd vykonáva dokazovanie (dôkazy), nasvedčuje i znenie ustanovenia § 39 ods. 1 *in fine* Exekučného poriadku, podľa ktorého musí návrh na vykonanie exekúcie obsahovať aj „označenie dôkazov, ktorých sa oprávnený dovoľáva“. Podľa povahy vecí môže ísť najmä o dôkaz o splnení podmienky podľa § 43 ods. 1 Exekučného poriadku alebo o prevode alebo prechode práva alebo povinnosti podľa § 37 ods. 3 Exekučného poriadku. Na to, aby súd získal poznatky o tom, či tieto skutočnosti

nastali, musí vykonať príslušné dôkazy, teda sa s obsahom takto pripojených listín oboznámiť. Charakter vykonávania dôkazu tejto činnosti neberie okolnosť, že sa tak deje mimo pojednávania, pretože tento postup nie je Občianskemu súdnemu poriadku neznámy (porov. ustanovenie § 115a, ktoré taktiež predpokladá, že mimo pojednávania sa bude zisťovať skutkový stav z predložených listinných dôkazov).

Na základe uvedeného možno uzavrieť, že z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy treba postup súdu, ktorý pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora skúma obsah návrhu na vykonanie exekúcie, exekučného titulu a žiadosti súdneho exekútora na účely posúdenia ich súladu so zákonom, považovať za vykonávanie dôkazov.

Len na dôvažok ústavný súd pripomína, že aj pri dokazovaní v exekučnom konaní, napríklad pri rozhodovaní o žiadosti o vydanie poverenia, platí ustanovenie § 121 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z úradnej činnosti dokazovať netreba (porov. napríklad uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 M Cdo 15/2012, s. 5, a tam citovaná prejudikátúra, podobne aj citované uznesenie českého najvyššieho súdu sp. zn. 20 Cdo 1020/99). Uvedené sa však nepochybne týka len prípadu, keď je titulárny súd (teda súd, ktorý vydal exekučný titul) zhodný s exekučným súdom. Ak sa má súd oboznámiť so spisom iného súdu, prípadne rozhodcovského súdu, ide v tomto prípade o vykonanie dôkazu, a to dôkazu listinou. Navyše, ani ustanovenie § 121 Občianskeho súdneho poriadku nevyklučuje dokazovanie o skutočnostiach tam uvedených (keďže podľa neho len „dokazovať netreba“, nie však „nemožno“) ani nedáva odpoveď na otázku, ako má súd zoznámiť účastníkov s tým, že určitú skutočnosť považuje za známu v zmysle uvedených ustanovení a nebude o nej vykonávať dôkaz, ku ktorému by sa účastníci inak mohli vyjadriť. Tieto otázky však nateraz nie sú predmetom prieskumu ústavného súdu.

15.3 K dôkazom vykonaným vo „veci“ má účastník podľa už viackrát citovaného čl. 48 ods. 2 ústavy právo vyjadriť sa a zároveň má právo, aby sa „vec“ prerokovala v jeho prítomnosti. Citované ustanovenie na prvý pohľad neumožňuje akékoľvek obmedzenie týchto práv, keďže na jednej strane v ňom nie je ustanovené nič v tomto zmysle (pričom verejnosť súdneho pojednávania je podľa normy v ňom obsiahnutej obmedziteľná),

na druhej strane čl. 48 ods. 2 nie je vypočítaný v čl. 51 ods. 1 ústavy, a preto sa práva v ňom zaručeného nemožno domáhať len v medziach zákonov, ktoré ho vykonávajú (zhodne už PL. ÚS 14/98). Judikatúra ústavného súdu však napriek tomu záruky uvedené v tomto ustanovení neuplatňovala vždy na všetky konania, a to práve prostredníctvom interpretácie pojmu „vec“. V rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 87/97 ústavný súd napríklad vyslovil, že pojem „vec“ je potrebné interpretovať ako nárok uplatnený vo veci samej, v dôsledku čoho práva uvedené v čl. 48 ods. 2 ústavy sa v zásade netýkajú procesných rozhodnutí.

Ústavný súd nevidí dôvod odkláňať sa od tejto línie svojej judikatúry a považuje za nevyhnutné vykladať pojem „vec“ použitý v čl. 48 ods. 2 ústavy nie procesnotechnicky, ale funkčne. „Vecou“ v zmysle citovaného ustanovenia tak treba rozumieť určitú záležitosť, s ktorou sa účastník obrátil na súd, prípadne o ktorej súd koná aj bez návrhu účastníka, vymedzenú určitým skutkovým stavom a nárokom, o ktorý v nej ide, alebo očakávaným predmetom meritórneho súdneho rozhodnutia, ak jeho predmetom nie je nárok. Naopak, pojem „vec“ nemožno bez ďalšieho stotožňovať s jedným konaním, resp. s jednou inštanciou v rámci prebiehajúceho konania. Nebolo by totiž účelné, aby sa všetky komponenty práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy (právo na „verejné prerokovanie vecí“, „prítomnosť pri prerokovaní vecí“ a „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“) priznávali každému účastníkovi v každom jednotlivom konaní a na každej jednotlivéj inštancii. Účelom citovaného článku je totiž zaručiť určitú elementárnu férovosť súdneho (a iného) rozhodovania, reprezentovanú zásadou *audiatur et altera pars*, ako aj verejnú kontrolu výkonu súdnictva. Jeho účelom však nie je záruka obradného formalizmu. Preto nie je z pohľadu čl. 48 ods. 2 ústavy nevyhnutné, aby bola každému kedykoľvek, v každej inštancii a v každom jednotlivom konaní opakovane dávaná možnosť neustále trvať na verejnom prerokovaní veci a vyjadrovaní sa k vykonaným dôkazom, ak predmetom všetkých týchto konaní a inštancií je tá istá „vec“, teda ten istý nárok alebo predmet konania založený na totožnom skutkovom stave, ku ktorým sa už účastník mohol dostatočne vyjadriť v predchádzajúcom konaní a v ktorých nedošlo z pohľadu uvedeného práva k žiadnej zmene. Preto možno akceptovať určité obmedzenie práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy v určitej fáze (hoci aj procesne samostatnej) alebo inštancii prerokovania určitej veci za predpokladu, že takéto obmedzenie je primerané a že účastník mal možnosť

tieto práva efektívne realizovať v skoršej fáze alebo inštancii prerokovania danej veci alebo bude mať možnosť ich efektívne realizovať v jeho neskoršej fáze alebo inštancii.

Napokon v prospech mierne zúženého výkladu čl. 48 ods. 2 ústavy hovoria i právnohistorické argumenty. Totožné ustanovenie bolo pôvodne obsiahnuté v čl. 38 ods. 2 listiny, ktorá nadobudla účinnosť 8. februára 1991, a podobne ako dnešný čl. 48 ods. 2 ústavy tiež nepripúšťalo žiadne zákonné obmedzenie. Zo stavu podústavného právneho poriadku účinného v tom čase však možno zistiť, že už vtedy existovali početné konania, v ktorých sa napríklad rozhodovalo bez verejného ústneho pojednávania (napríklad mnohé správne konania, niektoré konania pred štátnym notárstvom, niektoré osobitné konania pred súdom, prípadne aj súdny výkon rozhodnutí), a z dostupných sprievodných materiálov k návrhu ústavného zákona, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, ani z jeho predchádzajúcich prípravných verzií nie je možné identifikovať jednoznačný zámer vtedajšieho ústavodarcu vylúčiť ďalšiu existenciu takýchto výnimiek.

15.4 Exekučné konanie (exekúcia) predstavuje podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu integrálnu súčasť základného práva na súdnu ochranu (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04), v ktorej sa realizuje (súdne) rozhodnutie vydané v hlavnej veci. Podľa názoru ústavného súdu ide teda v prípade exekúcie na základe (súdneho) rozhodnutia, ktoré bolo vydané v určitej veci, teda o určitom nároku alebo inom predmete konania, o tú istú (identickú) „vec“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorá už bola prerokovaná v príslušnom hlavnom („nachádzacom“) konaní, v ktorom účastník konania už mohol uplatniť svoje práva zaručené mu v čl. 48 ods. 2 ústavy. Ako už ústavný súd uviedol, toto ustanovenie nemožno vykladať tak, že by dávalo rovnaké právo byť prítomný pri prerokúvaní veci a vyjadrovať sa k nej neustále, v každej inštancii a fáze, hoci stav danej veci by bol úplne identický.

Rozsah dokazovania, resp. potrebného zistenia skutkového stavu vo fáze exekučného konania, v ktorej exekučný súd rozhoduje o žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia, je určený ustanovením § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého má exekučný súd preskúmať súlad exekučného titulu, žiadosti o udelenie poverenia a návrhu na vykonanie exekúcie so zákonom. Z takto vymedzeného rozsahu preskúmaných listín

(dôkazov) možno vyvodit', že ide – minimálne v prípade, že exekučným titulom je súdne rozhodnutie – o také dôkazy, ku ktorým obsahu sa už oprávnený buď mal možnosť vyjadriť, alebo ich sám koncipoval. Exekučný titul bol totiž vydaný na podklade konania, na ktorom sa oprávnený zúčastnil, kde mohol prednášať svoje argumenty, navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, návrh na vykonanie exekúcie spísal a podal sám oprávnený (§ 37 a § 38 Exekučného poriadku) a obsah žiadosti o udelenie poverenia, ktorá beztak vychádza spravidla len z podkladov predložených oprávneným v návrhu na vykonanie exekúcie, môže oprávnený čiastočne ovplyvniť výberom súdneho exekútora a s jej obsahom sa zoznámiť nahliadnutím do spisu (§ 205 a § 206 Exekučného poriadku).

Za týchto okolností možno podľa názoru ústavného súdu v zásade vychádzať z toho, že v exekúcii, resp. pri rozhodovaní o žiadosti o udelenie poverenia súdnemu exekútorovi podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku ide o totožnú „vec“ s tou, ktorá už bola prerokovaná v konaní, v ktorom došlo k vydaniu exekučného titulu. Preto, pokiaľ je skutkový stav a skutkové zistenia, z ktorého exekučný súd pri tomto rozhodovaní vychádzal, totožný so skutkovým stavom, ako bol zistený v základnom konaní, možno vychádzať z toho, že oprávnený svoje právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, ktoré sú podkladom na rozhodnutie exekučného súdu, už realizoval v základnom konaní, v dôsledku čoho nie je nevyhnutné, aby mu exekučný súd dal takúto možnosť opätovne (t. j. exekučnému titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o udelenie poverenia).

Z už uvedených argumentov však možno vyvodit' i medze akceptácie takéhoto obmedzenia práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy v exekučnom konaní.

15.5 Na účely ďalšieho výkladu je najskôr potrebné zdôrazniť, že sťažovateľka vo svojej sťažnosti nespochybňuje samotný postup exekučného súdu, ktorý okrem listín uvedených v ustanovení § 44 ods. 2 Exekučného poriadku použil na zisťovanie skutkového stavu aj ďalšie listiny (v prerokovanej veci zrejme poisťnú zmluvu a všeobecné poisťné podmienky). Preto sa ani ústavný súd nebude zaoberať ústavnoprávnymi súvislosťami otázky, či takýto postup je krytý uvedeným ustanovením a či z neho nemožno vyvodit' obmedzenie prípustného rozsahu dôkazných prostriedkov v tejto fáze exekučného konania.

Ako už ústavný súd zdôraznil, obmedzenie základného práva vyjadriť sa k vykonaným dôkazom zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku je odôvodnené totožnosťou „veci“ s predchádzajúcim (základným) konaním, v ktorom bol vydaný exekučný titul. Táto totožnosť však do značnej miery predpokladá nielen totožnosť uplatneného nároku alebo predmetu konania, ale – pri teleologickom výklade čl. 48 ods. 2 ústavy – aj podstatnú totožnosť zisteného skutkového stavu v predchádzajúcom (základnom) konaní a exekučnom konaní. Účelom práva vyjadriť sa k vykonaným dôkazom je totiž práve možnosť ovplyvniť skutkové zistenia, na ktorých súd zakladá svoje rozhodnutie, keďže skutkové zistenia sú to, čo je účastníkovi (ako spravidla priamemu aktérovi tých skutkových dejov, ktoré sa majú dokázať) nepochybne známejšie ako súdu. Aktivita účastníka pri využití tohto práva je v podstatnej miere závislá práve od miery presvedčivosti vykonaných dôkazov, skutkových zistení, ktorých vyvodenie z nich možno očakávať, a miery presvedčenia súdu o vplyve týchto zistení na unesenie dôkazného bremena daného účastníka. Preto možno očakávať podstatne vyššiu mieru aktivity tam, kde vykonané dôkazy *prima facie* svedčia v neprospech účastníka, resp. jeho tvrdení, a naopak, menšiu mieru tam, kde vykonávané dôkazy tvrdenia účastníka viac či menej presvedčivo potvrdzujú.

Oprávnený, ktorý navrhne vykonanie exekúcie na základe exekučného titulu vydaného v jeho prospech v predchádzajúcom konaní, v zásade vychádza z toho, že doteraz vykonané dokazovanie v podstate preukázalo pravdivosť jeho skutkových tvrdení, a ak ich aj nepreukázalo, tak aspoň ustálilo iný skutkový stav, z ktorých však jeho uplatnený nárok vyplynul rovnako ako z ním tvrdeného skutkového stavu. S týmto očakávaním, ktoré možno považovať za „legitímne“, oprávnený vstupuje na pole exekučného konania. Oprávnený preto spravidla nepredpokladá zmenu skutkového stavu, ktorý vyplýva z exekučného titulu a z ktorého podľa exekučného titulu vyplýva jeho nárok, v dôsledku čoho nevyvíja ani procesnú aktivitu v tomto smere. Možno dokonca povedať, že oprávnený logicky očakáva, že predmetom exekučného konania bude totožná „vec“ (v zmysle, ktorý ústavný súd vyložil v predchádzajúcich odsekoch), ktorá už bola predmetom konania, ktoré vyústilo do vydania exekučného titulu. Vykonávaním dôkazov v exekučnom konaní, hoc aj tých, ktoré už boli

predtým vykonané v tomto konaní, a následnou zmenou skutkového stavu, z ktorého exekučný súd vychádza pri rozhodovaní podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, v porovnaní so skutkovým stavom zisteným v predchádzajúcom konaní a vyplývajúcim z exekučného titulu tak podľa názoru ústavného súdu zaniká totožnosť „vecí“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Naopak, takýto postup exekučného súdu robí v rozsahu odchylných skutkových zistení z už raz prerokovanej veci „novú“ vec, ktorej oprávnenému znova patrí právo na jej prerokovanie „v jeho prítomnosti“ a na vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom.

15.6 Z predchádzajúceho výkladu tak možno uzavrieť:

Ak exekučný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vykonáva iné dôkazy než tie, ktoré sú výslovne uvedené v citovanom ustanovení (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), ako aj v prípadoch, keď exekučný stav (či už po vykonaní takýchto dôkazov, alebo bez toho) na ťarchu oprávneného reviduje skutkový stav, na ktorom je založený exekučný titul, je povinný dať oprávnenému možnosť sa k takto vykonaným dôkazom a takto novo vytvorenej procesnej situácii vyjadriť. To platí bez ohľadu na to, či sa k nim oprávnený mal šancu vyjadriť už v predchádzajúcom konaní, pretože nové posudzovanie týchto otázok exekučným súdom sa deje v čase, keď oprávnený spravidla nemôže legitímne očakávať opätovné otváranie týchto už raz otvorených otázok. Pri ich novom otvorení musí mať účastník opätovne možnosť navrhnúť jednak dôkazy na vyvrátenie skutkových zistení, ktoré vykonal exekučný súd, jednak prípadné dôkazy na podporu skutkového stavu v tom smere, v akom je zistený v exekučnom titule.

Je pravdou, že aktuálne znenie Občianskeho súdneho poriadku neobsahuje všeobecnú úpravu postupu tzv. vypočutia mimo pojednávania, ako obsahoval napríklad § 254 ods. 1 uhorského Občianskeho súdneho poriadku („O žiadostiach, ktoré môžu byť podľa zákona vybavené vypočutím odporcu bez ústneho pojednávania, predseda alebo ním poverený sudca vypočuje odporcu písomne alebo zapísaním jeho prejavu do zápisnice.“) alebo § 68 a § 69 zákona č. 142/1950 Zb. o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok). Ustanovenia § 18 OSP, podľa ktorého je súd povinný zabezpečiť účastníkom rovnaké možnosti uplatnenia ich práv, a § 123 OSP, podľa ktorého sa účastníci majú právo vyjadriť k vykonaným dôkazom, v spojení s okolnosťou, že Občiansky súdny poriadok ani

Exekučný poriadok takýto postup nevyklučujú, ba na niektorých miestach s ním sporadicky počítajú (napríklad § 75 ods. 9, § 101 ods. 3 či § 213 ods. 2 OSP), však podľa názoru ústavného súdu poskytujú dostatočný priestor na ich ústavokonformný výklad tak, aby postup súdu bol v súlade s viackrát citovaným ustanovením čl. 48 ods. 2 ústavy.

16. Uvedené záruky však súdy konajúce v prerokúvanej veci sťažovateľke neposkytli.

16.1 Sťažovateľka navrhla exekúciu na základe exekučného titulu, ktorým bol rozhodcovský rozsudok. V zmysle § 21 ods. 1 rozhodcovského zákona je to v prvom rade rozhodcovský súd, ktorý je oprávnený posudzovať platnosť rozhodcovskej zmluvy (doložky) a tým aj svoju vlastnú právomoc. Z okolností prerokúvanej veci je zrejmé, že rozhodcovský súd po preskúmaní okolností konkrétnej veci svoju právomoc uznal, čím uznal aj platnosť rozhodcovskej doložky, ktorá túto právomoc zakladá. Vzhľadom na to, že k sťažnosti sťažovateľky uvedený rozhodcovský rozsudok nebol priložený, nie je ústavnému súdu známe, na akých dôkazoch a skutkových zisteniach bol jeho názor o platnosti rozhodcovskej doložky založený. Z postupu okresného súdu je však zrejmé, že pri posudzovaní platnosti rozhodcovskej doložky nevychádzal len z obsahu rozhodcovského rozsudku. Naopak, okresný súd si sám (nie od sťažovateľky) vyžiadal rovnopis uzavretej poisťnej zmluvy, túto preskúmal a na jej základe dospel k opačnému záveru o platnosti rozhodcovskej doložky, na ktorej rozhodcovský súd založil svoju právomoc.

Posudzovanie platnosti zmluvného dojednania, ako aj napokon každé súdne rozhodovanie, pozostáva (okrem procesu abstraktného výkladu právnej normy) z dvoch krokov: zistenia skutkového stavu a v jeho rámci takých skutkových okolností, ktoré sú dôvodom aplikácie právnej normy, ktorej následkom môže byť neplatnosť zmluvného dojednania, a subsumpcia, teda či zistené skutkové okolnosti odôvodňujú použitie právnej normy a či obsah tejto právnej normy (v tom význame, v akom ho vyložil súd), má za následok neplatnosť zmluvného dojednania. Preto, ak rôzne rozhodujúce orgány rozdielne posúdia platnosť určitého dojednania, môže byť dôvodom rozdielného posúdenia buď rozdiel v právnom názore (teda rozdiel v názore na aplikovateľnosť danej právnej normy alebo jej následok), alebo rozdiel v skutkových okolnostiach, z ktorých oba orgány

vychádzajú. Zostáva preto na záver posúdiť, o ktorý z uvedených prípadov ide v prerokúvanej veci.

16.2 Z posledného odseku uznesenia okresného súdu vyplýva, že jeho záver o neplatnosti rozhodcovskej doložky je založený na ustanovení § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia poisťnej zmluvy (27. februára 2007), podľa ktorého sú neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách neplatné. Citované ustanovenie však normuje neplatnosť len ako následok neprijateľnosti zmluvnej podmienky, nevymedzuje však pojem neprijateľnej podmienky. Inak okresný súd založil svoju argumentáciu v podstate len na ustanoveniach smernice č. 93/13/EHS a na judikatúre Súdneho dvora Európskej únie k nej, avšak bez toho, aby vysvetlil, ako táto smernica a uvedená judikatúra priamo účinkuje v horizontálnych právnych vzťahoch.

Uvedený nedostatok uznal vo svojom uznesení i krajský súd, ktorý sa ho pokúsil napraviť odkazom na ustanovenia § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka, opäť bez citácie konkrétneho ustanovenia, na ktorom svoj záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky – rozhodcovskej doložky založil.

Predpokladom následku – neplatnosti rozhodcovskej doložky v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka je predovšetkým kvalifikácia zmluvy, v ktorej je takáto doložka obsiahnutá, ako spotrebiteľskej zmluvy (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ako aj zistenie, že takáto rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Podľa názoru ústavného súdu sú predpokladom aplikácie uvedených ustanovení konkrétne skutkové zistenia, ktoré na jednej strane umožnia záver, že ide o spotrebiteľskú zmluvu v zmysle vymedzenom v § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na druhej strane záver o značnej nerovnováhe v právach a povinnostiach. Konkrétne skutkové zistenia, ktoré si vyžadujú záver o právnej povahe zmluvy ako zmluvy spotrebiteľskej, zahŕňajú najmä zistenie, či účastníci danej zmluvy skutočne splňajú znaky spotrebiteľa a dodávateľa, či daná zmluva bola skutočne vopred pripravená dodávateľom a či spotrebiteľ skutočne nemal možnosť ovplyvniť jej obsah. Záver o značnej nerovnováhe nemožno získať inak, než dôkladným preskúmaním každej jednotlivjej klauzuly a jej porovnaním so stavom, aký by tu

existoval bez jej existencie. Bez ohľadu na záver, ku ktorému (exekučný) súd dospeje, ide v jednom i druhom prípade o právny následok viazaný na konkrétne skutkové zistenia, zistené z vykonaných dôkazov. Úplne mimo hlbšej úvahy ústavného súdu pritom zostávajú v kontexte veci relatívne banálne aspekty vykonávania dôkazu listinou, ako napríklad otázka o tom, či predložená listina je pravá, teda zhodná s tou, ktorú strany skutočne podpísali ako prejav svojej vôle na založenie svojich záväzkov.

Osobitne sa pritom žiada zdôrazniť, že na rozdiel od úpravy účinnej od 1. januára 2008 Občiansky zákonník v znení aplikovateľnom v prerokúvanej veci žiadneho z predpokladov neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve neprezumoval. Preto musela byť neprijateľnosť podmienky pred súdom pozitívne dokázaná a na tom nič nemení ani prípad, keď súd takýto dôkaz vykonáva z úradnej moci (*ex officio*). Ani úprava § 53 ods. 3 účinná od 1. januára 2008, podľa ktorej sa prezumuje, že podmienka nebola dohodnutá individuálne, však nič nemení na aktuálnosti už uvedených záverov, keďže v takomto prípade je práve možnosť oprávneného vyjadriť sa k doteraz vykonaným dôkazom, ktoré podľa exekučného súdu ukazujú na neprijateľnosť zmluvnej podmienky, nevyhnutným predpokladom na označenie dôkazných prostriedkov na prípadný dôkaz opaku domnienky individuálneho nedojednania zmluvnej podmienky.

16.4 Ústavný súd uzatvára, že v prerokúvanej veci okresný súd i krajský súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku neobmedzili svoje skúmanie len na obsah exekučného titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o vydanie poverenia, ale nad rámec toho preskúmali aj obsah poisťnej zmluvy s pripojenými všeobecnými poisťnými podmienkami a na ten účel nimi vykonali listinný dôkaz. Z takto vykonaného listinného dôkazu dospeli súdy k (odchylnému) skutkovému stavu, na ktorom založili svoj právny záver o právnej povahe rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a v dôsledku toho o jej neplatnosti. Týmto postupom v podstate znemožnili sťažovateľke uplatniť svoje právo priznané exekučným titulom, ktorého účinky (§ 37 rozhodcovského zákona) sa v zásade zhodujú s účinkami právoplatného rozsudku, teda právoplatne priznaného nároku. Za týchto okolností bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou minimálne okresného súdu dať sťažovateľke priestor, aby sa zoznámila s dôkazmi, ktoré okresný súd vykonal, a skutkovými zisteniami, ktoré z nich vyvodzuje,

a vyjadrila sa k nim, ako aj aby prípadne navrhla iné dôkazy na vyvrátenie týchto skutkových zistení. Uvedený priestor nevyhnutne nevyžaduje konanie pojednávania, vyžaduje však písomné alebo ústne vypočutie sťažovateľky k uvedeným otázkam. Len týmto postupom dôjde ku skutočnému naplneniu práva sťažovateľky na prerokovanie (takto vymedzenej odlišnej) veci „v jej prítomnosti“ a na „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“, ktoré jej zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Okresný súd svojím postupom v rozpore s čl. 48 ods. 2 ústavy znemožnil realizáciu práva sťažovateľky na prerokovanie veci v jej prítomnosti a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom pri rozhodovaní o vydaní poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Nesprávny postup, ktorým súd znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu procesné predpisy priznávajú, však konštantná judikatúra všeobecných súdov i právna veda zhodne považujú za odňatie možnosti konať pred súdom (porov. napríklad 3 Cdo 132/2012, 5 Cdo 375/2012, 6 Cdo 467/2012, Bajánková, J. In: Števček, M., Ficová, S., a kol.: Občiansky súdny poriadok. Komentár. Praha: C. H. BECK, 2009, s. 671), ktoré v zmysle § 237 písm. f) a § 243b ods. 1 a 2 OSP vždy zakladajú prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Opačný výklad najvyššieho súdu preto nemožno považovať za ústavne konformný, v dôsledku čoho bolo potrebné vysloviť porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Najvyššiemu súdu totiž treba podľa názoru ústavného súdu pričítať porušenie základných práv nižšími súdmi okrem iného vtedy, keď najvyšší súd mal za predpokladu dodržania príkazu ústavokonformného výkladu zákonných noriem (porov. čl. 152 ods. 4 ústavy) možnosť tieto odstrániť alebo napraviť svojím rozhodnutím, no neurobil tak. Preto je v prerokúvanej veci opodstatnené vysloviť aj porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy najvyšším súdom napriek tomu, že pred najvyšším súdom v zásade neprichádza do úvahy dokazovanie v merite veci (§ 243a ods. 2 OSP).

17. Ústavný súd nad rámec uvedeného poukazuje na to, že pre rozhodnutie vo veci mala nezastupiteľný význam smernica 93/13/EHS, a preto možno odkázať aj na súvisiacu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. Ten v rozsudku vo veci C-472/11, Banif Plus

Bank Zrt proti Csaba Csipai a Viktória Csipai z 21. februára 2013 (body 29 a 30) vyslovil, že „v každom prípade musí vnútroštátny súd pri vykonávaní práva Únie taktiež dodržiavať požiadavky na účinnú súdnu ochranu práv, ktoré oprávnení vyvodzujú z práva Únie, tak ako je garantovaná článkom 47 Charty základných práv Európskej únie. K týmto požiadavkám patrí zásada kontradiktórnosti, ktorá je súčasťou práva na obhajobu a ktorá zaväzuje súd dodržiavať ju predovšetkým vtedy, keď rozhoduje spor na základe dôvodu uplatneného *ex offio* (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. decembra 2009, Komisia/Írsko a i., C-89/08 P, Zb. s. I-11245, bod 50, ako aj bod 54).

Súdny dvor tak rozhodol, že zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti nepriznáva každému účastníkovi konania len právo oboznámiť sa s listinami a pripomienkami predkladanými súdu protistranou a vyjadrovať sa k nim, ale tiež zahŕňa právo účastníkov konania oboznamovať sa a vyjadrovať sa k právnym dôvodom uplatňovaným súdom *ex offio*, na ktorých chce súd založiť svoje rozhodnutie. Súdny dvor zdôraznil, že na splnenie požiadaviek spojených s právom na spravodlivé súdne konanie je totiž potrebné, aby sa účastníci konania oboznámili a mali možnosť kontradiktórne sa vyjadriť tak ku skutkovým, ako aj k právnym okolnostiam, ktoré sú rozhodujúce pre výsledok konania (pozri rozsudok Komisia/Írsko a i., už citovaný, bod 55, ako aj bod 56)“. Z uvedeného rozsudku, ktorý bol však prijatý až po vyhlásení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, vyplýva určitý spôsob, akým má vnútroštátny súd postupovať pri rozhodovaní o neprijateľnosti určitej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve, a to už aj v rámci aplikovania vnútroštátnej právnej úpravy, ktorou bola transponovaná smernica 93/13/EHS, teda pri aplikovaní ustanovení § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na uvedené súhlasia závery Súdneho dvora Európskej únie so závermi ústavného súdu vo vzťahu k požiadavke zabezpečiť ochranu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

18. Sťažovateľka namieta tiež porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny, ktorých znenie je v podstate totožné.

18.1 Obsahom základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy je podľa konštantnej judikatúry aj právo na riadne a príslušným procesným ustanoveniam (najmä § 157 ods. 2 OSP) zodpovedajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Citované ustanovenie pritom nevyžaduje, aby na každý argument účastníka, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie

bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ale ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku, sťažnosť č. 18390/91, rozsudok z 9. decembra 1994, Georgiadis proti Grécku, sťažnosť č. 21522/93, rozsudok z 29. mája 1997).

18.2 Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým konštatovať, že sťažovateľka tak v odvolaní aj dovolaní vytýkala súdom, že vzali do úvahy listinné dôkazy bez toho, aby ich vykonali na pojednávaní, čo bez ich vykonania na pojednávaní nebolo prípustné. Napriek takto konštruovaným odvolacím a dovolacím námietkam najvyšší súd k namietaným ústavnoprávnym aspektom žiadne stanovisko nezaujal. Pritom sťažovateľka sa argumentačne opierala najmä o nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/04. Až vo vyjadrení predsedu najvyššieho súdu v konaní vedenom ústavným súdom bol vyslovený názor, že uvedený nález sa týka inej procesnej situácie, a preto nebolo možné naň prihliadnuť.

Možno povedať, že nezaujatie žiadneho stanoviska k namietanej ústavnej nekonformnosti postupu okresného súdu, ktorý konal a rozhodol bez nariadenia pojednávania, znamená podľa názoru ústavného súdu arbitrárnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a tým zásah do základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Na uvedenom zásadnom závere nič nemení skutočnosť, že najvyšší súd v konaní vedenom ústavným súdom doplnil chýbajúcu argumentáciu. Takýmto spôsobom totiž nie je možné nedostatok odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu zhojiť, pretože k nemu došlo mimo kontradiktórneho rámca dovolacieho konania. Okrem toho nejde o právny názor senátu, ktorý vo veci rozhodoval (*mutatis mutandis* II. ÚS 433/2012).

18.3 Vzhľadom na takmer totožné znenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny platia závery vyslovené v bodoch 18.1 a 18.2 v celom rozsahu aj vo vzťahu k posledne citovanému ustanoveniu.

19. Úvahy ústavného súdu uvedené v bodoch 15 až 18 možno rovnako vzťahnuť aj na tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19.1 Ustanovenie čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručuje okrem iného každému právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) však pôsobnosť uvedeného ustanovenia rozšírila v tom zmysle, že toto ustanovenie sa principiálne vzťahuje aj na exekučné konanie (pozri napr. DMD Group, a. s., proti Slovensku, sťažnosť č. 19334/03, rozsudok z 5. októbra 2010, ods. 47 a 48 a tam citovaná prejudikatúra), a to aj vtedy, ak exekučným titulom je rozhodcovský nález (porov. napr. Regent Company proti Ukrajine, sťažnosť č. 773/03, rozsudok z 3. apríla 2008, ods. 55, 56, 59 a 60). Na druhej strane sa podľa judikatúry uvedené ustanovenie vzťahuje aj na konania, ktorých predmetom je otázka platnosti alebo zrušenia rozhodcovského nálezu (porov. Grécka rafinéria STRAN a Stratis Andreadis proti Grécku, sťažnosť č. 13427/87, rozsudok z 9. decembra 1994, ods. 38 až 41). Podľa názoru ústavného súdu sa potom čl. 6 ods. 1 dohovoru musí rovnako vzťahovať aj na tú fázu exekučného konania, v ktorej sa posudzuje platnosť rozhodcovskej zmluvy (doložky) ako predbežná otázka v rámci skúmania vykonateľnosti rozhodcovského nálezu ako exekučného titulu, ak sa zamietavé rozhodnutie exekučného súdu efektívne rovná právoplatnému vysloveniu neplatnosti rozhodcovskej zmluvy (doložky) a v dôsledku toho aj nevykonateľnosti na nej založeného rozhodcovského nálezu [k takto široko chápanému pojmu „rozhodnutie o občianskych právach a záväzkoch“ pozri aj Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06, rozsudok Veľkého senátu z 15. októbra 2009, ods. 85, a Central Mediterranean Development Corporation Limited proti Malte (č. 2), sťažnosť č. 18544/08, rozsudok z 22. novembra 2011, ods. 23].

Zo skutkových okolností tu prerokúvanej veci je zrejmé, že okresný súd i krajský súd odopreli vykonanie rozhodcovského rozsudku znejúceho v prospech sťažovateľky v podstate z toho dôvodu, že rozhodcovskú doložku na ňom založenú predbežne posúdili ako neplatnú. Podľa názoru ústavného súdu je tak vzhľadom na citovanú judikatúru ESLP zrejmé, že na konanie pred všeobecnými súdmi sa vzťahovalo ustanovenie čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19.2 Podľa stálej judikatúry ESLP je obsahom práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj právo na kontradiktórne konanie a rovnosť zbraní, čo znamená, že každému

účastníkovi sa poskytne primeraná možnosť oboznámiť sa so stanoviskom a dôkazmi protistrany, prípadne predloženými inými osobami alebo obstaranými súdom, a vyjadriť sa k nim za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s protistranou (porov. čiastočne Grjaznov proti Rusku, sťažnosť č. 19673/03, rozsudok z 12. júna 2012, ods. 53 a 54 a tam citovaná prejudikatúra).

Podľa toho, čo už bolo uvedené v bodoch 16.1 až 16.4 tohto nálezu, je zrejmé, že okresný súd ani krajský súd pri svojom rozhodovaní takéto podmienky nevytvorili, keď vykonali určitý (a v okolnostiach veci rozhodujúci) dôkaz bez toho, aby dali sťažovateľke akúkoľvek možnosť sa k nemu vyjadriť. V súlade s tým, čo už bolo uvedené v bode 16.4 tohto nálezu, treba tieto porušenia rovnako pričítať najvyššiemu súdu, ktorý mal efektívne prostriedky na ich nápravu, no nevyužil ich. Preto bolo vyslovené aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19.3 K porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru nedostatočným odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu sa ústavný súd vyjadril už v bode 18.1 a 18.2 tohto nálezu.

20. Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

V zmysle citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 5/2012 z 31. januára 2012 a vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

21. V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný uvedenými právnymi názormi ústavného súdu, najmä ústavnokonformným výkladom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku o dokazovaní a ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku.

III.

22. Sťažovateľka požadovala priznať náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 323,52 €. Ústavný súd jej priznal sumu 323,48 €, a to za dva úkony právnych služieb v roku 2012 (prevzatie a príprava zastupovania a sťažnosť) po 127,16 €, ako aj dva režijné paušály po 7,63 €. Napokon priznal na dani z pridanej hodnoty čiastku 53,90 € (bod 3 výroku nálezu).

Náhradu trov za ďalšie úkony právnych služieb sťažovateľka neuplatnila.

23. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júla 2013